

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะเป็นสังขธรรม เหนือกาล เหนือเวลา ไม่มีกาล ไม่มีเวลา เป็นสังขธรรม เป็นความจริงวันยังค่ำ แต่ความจริงอันนี้เป็นความจริงจากภายใน ความจริงจากภายในเป็นปัจเจกตั้ง สันติปฏิญญาจากหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นถ้าเป็นความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากเพราะกิเลสต้นเหตุความทะยานอยากครอบงำมัน ฟังธรรม สังขธรรมอันนี้ ถ้าเป็นการแสวงหา ถ้าเราแสวงหาได้สังขธรรมอันนี้นะ มันเหนือโลก เหนือสงสาร ใ้อสิ่งที่เกิดขึ้น มันเป็นเรื่องวิญญูะ เรื่องสภาวะแวดล้อม เรื่องของโลกใบ

เรื่องของโลกนะ ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ เวลาลาภอันประเสริฐ พระสัวลีเป็นพระที่มีลาภสักการะมาก แล้วพระที่ว่าไม่เคยเป็นโรคเป็นภัยเลยก็มี สิ่งที่ไม่เป็นโรคเป็นภัยเลยเพราะว่าท่านเคยได้บำรุงรักษาผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยมา ผู้เจ็บไข้ได้ป่วยมา สิ่งที่ว่าไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ มันก็เป็นลาภอันประเสริฐจากการกระทำของตนด้วย เป็นลาภอันประเสริฐจากสติปัญญาของเราด้วย

แต่ถ้ามันเป็นโรคเป็นภัยขึ้นมา เวลาคราวเคราะห์ คราวเคราะห์คราวโชคต่างๆ ขึ้นมา ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา สิ่งที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของเรา เกิดขึ้นเพราะว่าเราไม่ดูแลรักษาร่างกายของเรา สุขภาพกาย สุขภาพจิต ถ้าสุขภาพกาย ในทาง สสส. เขาพยายามรณรงค์ให้ออกกำลังกาย ให้ออกกำลังกาย เพราะการออกกำลังกายแล้ว ประชากร ถ้ามีสุขภาพแข็งแรง ประชากรที่มีคุณภาพ ประชากรที่มีสติปัญญา ประเทศชาติจะรุ่งเรือง รุ่งเรืองเพราะประชากรณ์นั้นนะ เพราะประชากรณ์สุขภาพแข็งแรง สุขภาพแข็งแรง

ตั้งแต่สมัย ร.๙ คุณพระพินางเธอก็พูดเอง ให้ส่งเสริม ให้ส่งเสริม ให้ส่งเสริมให้คนมีการศึกษา ให้มีการศึกษาเพื่อให้มีสติปัญญา แล้วให้ส่งเสริมสุขอนามัย ถ้าสุขอนามัยแข็งแรง ขึ้นมา ประชากร ประชากรสุขภาพกาย สุขภาพจิตแข็งแรงขึ้นมา แข็งแรงขึ้นมา ประเทศชาตินั้น

จะมั่นคง ประเทศชาตินั้นจะไม่มีใครคอยมาปลิ้นมาปล้อน มาหลอกมาลวง มาหลอกให้เป็นเหยื่อเขา เป็นเหยื่อเขา เป็นเหยื่อเขาเพราะเราขาดสติไง ถ้าขาดสติปัญญาขึ้นมา เราเชื่อเขาโดยที่ไม่มีเหตุมีผล ถ้าเราจะเชื่อสิ่งใดเราต้องใช้สติปัญญาใคร่ครวญของเรา ถ้าใคร่ครวญของเราสิ่งนั้นมันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง

สิ่งที่เป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา โรคภัยไข้เจ็บ โรคระบาดเป็นจริง แต่เป็นจริง เป็นจริงที่มองไม่เห็นด้วย เป็นจริงด้วยการมองไม่เห็นด้วยตา แต่มันมีเชื้อโรค มันมีการแพร่ระบาด มีการแพร่ระบาด ถ้าสุขภาพกายแข็งแรงขึ้นมา การระบาดแล้ว โรคไข้หวัดมันมีหลายสายพันธุ์ สายพันธุ์ที่นุ่มนวลอ่อนโยน มันก็เจ็บไข้ได้ป่วยเล็กน้อย สายพันธุ์ที่รุนแรงนะ สายพันธุ์ที่รุนแรงมันลงปอดนะ คุณสิคุณสิป็นั้นนะ เขาบอกว่าเวลาหายใจมันเหมือนมีเศษกระจกในปอด มันเจ็บหน้าอก เวลามันโรคที่รุนแรง เขาบอกว่าอย่าให้ได้ติดนะ อย่าให้ได้ติดนะ ไข้คนที่ว่ายอดเยี่ยมกระเทียมดองนั้นนะ เวลาติดแล้วอย่ามาคร่ำครวญนะ อย่ามาเสียใจภายหลังนะ

นี่ไงสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์ไง ถ้าอยู่บ้าน อยู่บ้านก็ช่วยชาติได้ เราก็กตัวเราเองช่วยชาติได้ เราก็กตัวเราเองด้วยสติ ด้วยปัญญานะ ถ้าไม่มีสติ ไม่มีปัญญา เวลามันกักตัวเองมันมีความกดดัน มันมีความกดดันมันมีความทุกข์ทั้งนั้นนะ ถ้าเป็นความทุกข์ทั้งนั้นนะ เหมือนคราววิกฤติอย่างนี้ ผู้ที่มีอำนาจวาสนาบารมี ผู้ที่มีกำลัง ควรช่วย คุณสิเวลาโครงการช่วยชาติของหลวงตา เวลาท่านโครงการช่วยชาติมันมีโรงงาน โรงงาน โรงงานไว้สำหรับบำบัด ผู้ที่มีจิตใจเป็นธรรม ผู้ที่มาแสวงหาบุญกุศลไง แต่อย่างนี้ถ้ามันจะช่วย เพราะว่าคนมารวมกันไม่ได้ คนเราอยู่บ้านช่วยชาติก็เพื่อไม่ให้มาหายใจรดกันไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมีสติปัญญา ถ้าใครมีสติปัญญา ใครมีกำลังนะที่จะช่วยเหลือชาติช่วยเหลือสังคม โอกาส โอกาสมาถึงแล้ว โอกาสที่กระทำคุณงามความดี คุณงามความดี ใครที่มีกำลังช่วยชาติ ช่วยชาติ ช่วยเพื่อประโยชน์ไง อย่าให้แตกตื่น ความแตกตื่นนะ เวลามีการลงทุน ลงทุน เขาบอกว่าภาวะที่สงบ ภาวะที่มั่นคง การทำธุรกิจมันราบรื่นดี นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของคนที่ยามราบรื่นดีไง สุขภาพกาย สุขภาพจิตใจ ถ้าสุขภาพกายมีโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมา มันวิตกกังวล

สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิตออกมาคอยรักษาแล้ว รักษาทั้งร่างกาย รักษาทั้งจิตใจนะ รักษาทั้งร่างกายจิตใจ รักษาใคร รักษาเราไม่เป็นกระต่ายตื่นตูม ถ้ากระต่ายตื่นตูมไปแล้ว เราเองเราก็กัดพลาด กัดพลาดเพราะอะไร เพราะการตื่นตูมขาดสติ ถ้าไม่ตื่นตูมมันมีสติ พอมีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วยถึงคราวเคราะห์ มันก็เรื่องธรรมดาที่รักษา เราก็บำรุงรักษาเพื่อแก้ไขของเรากันไป ถ้ามันกัดพลาดไปแล้ว มันกัดพลาดไปแล้วถึงคราวที่ถึงกรรมที่มันให้ผลนะ แต่ถ้ามันมีบุญกุศล ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ ลาภอันประเสริฐ เราต้องการสิ่งนั้น ต้องการสิ่งนั้นเพื่อประโยชน์กับร่างกายของเรา

สังขธรรม สังขธรรม นี่มันเรื่องสภาวะแวดล้อม เรื่องโลกๆ นะ ถ้าเป็นเรื่องความจริง คุณติเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีใจ จิตสงบ จิตสงบ ถ้าจิตสงบได้อย่างไร สงบได้ด้วย การบำรุงรักษา ด้วยสติ ด้วยคำบริกรรมต่างๆ ให้มันสงบ ระวังเข้ามา ถ้าสงบระวังเข้ามา สงบเข้ามามันมีสติปัญญาขึ้นมา เรื่องสิ่งสภาวะแวดล้อมภายนอกมันเป็นเรื่องรองๆ เลย เป็นเรื่องของโลกนี้เลย แต่เราอยู่กับโลก พระก็มา

คุณสิหลวงตาท่านพูดโครงการช่วยชาตินะ พระก็มีพ่อแม่ แม่ พระมีพ่อแม่ แม่ เวลาสังคมเดือดร้อนขึ้นมาพระท่านก็ออกมาช่วยเหลือเจือจานของท่าน ถ้าช่วยเหลือเจือจานของท่านเพื่อให้ธรรมะมันได้ออก ธรรมะได้ออก มีที่ยึดเหนี่ยว พอมีที่ยึดเหนี่ยวขึ้นมา คนมันมีที่ยึดเหนี่ยวแล้วมันก็ไม่ว่าเหวจนเกินไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีความเชื่อมั่น เชื่อมั่นในองค์กรสาธารณสุขของชาติเรา เราก็กแก้ไขได้ ความแก้ไขได้มันเรื่องธรรมดา เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปโรงพยาบาล หมอก็รักษา เวลาหมอรักษา หมอก็กต้องการคนไข้ที่เข้มแข็ง คนไข้ที่จิตใจร่วมมือกันรักษากับหมอ คนไข้ที่นั่นมันก็มีโอกาสดีขึ้น ถ้ามันเป็นความจริง เป็นความจริงมันก็แก้ไขของมันไป เป็นเรื่องสภาวะแวดล้อมภายนอก แต่เวลาหัวใจมันยุมันแห่นะ มันทุกข์มันยาก เราไปเห็นแล้วมันสร้างภาพ ตื่นตูมนะ มันจะเป็นอย่างนั้น มันจะเป็นอย่างนั้น มันจะเป็นอย่างนั้น เราคิดไปก่อนเลย กรมสุขภาพจิตก็ต้องการมา ระวังไว้เลย อย่าให้มันคิดเลยเถิดเกินไป ที่เราจะทำอะไรได้ มันหลีกเลี่ยงไม่ได้

เวลาภัยพิบัติ ภัยพิบัติ ใครจะหลีกเลี่ยงได้ คนดี คนจน คนมีสติปัญญา คนทุกข์คนยาก โดนเหมือนกันหมดนะ เวลาภัยพิบัติมามันกระทบไปเหมือนกัน ที่มันจะพาตัวเองรอดได้ ด้วย

สติ ด้วยปัญญาหนึ่ง ด้วยบุญกุศลหนึ่ง ด้วยบุญกุศลนะ คุณีเวลามีภัยพิบัติขึ้นมา เวลาพายุมา มันพัดมา พัดมาจะถึงเรา มันพัดไปทางอื่นเลย เห็นมากมาย คนมีบุญกุศลนะมันไม่เข้ามาถึงเรา นั่นนะคราวของเขา แต่เราก็ไม่ต้องว่าจะต้องเป็นอย่างนั้น เวลามีพายุมา เวลามันจะเข้า ชุมชนนี้มันไม่เข้า มันไปเข้าชุมชนอื่น ชุมชนนี้รอดหมดเลย

นี่เงเรื่องบุญ เรื่องกุศลเป็นแบบนี้ แต่เรื่องบุญกุศลเราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา แต่ถ้าเราอยู่กับโลกแห่งความเป็นจริง เราไม่อยู่กับโลกความเพ้อฝัน ความเพ้อฝัน เพ้อฝัน ว่าสิ่งนี้เป็นความเพ้อฝัน แต่บุญกุศลมันมี บุญก็มี บาปก็มี ใครทำบาปขึ้นมา ใครทำบาปอกุศลไว้ เวลากรรมมันสนองนั้นก็ยังมีรับผล ก็เราทำมาเอง เราไปอยู่ในที่เสี่ยง เราไปอยู่ในที่ชุมชน เราไม่เชื่อ ไม่เชื่อคนแนะนำ ถ้ามันเป็นแล้วอย่าเสียใจ แต่เวลาคนเสียใจ เสียใจนะ คนที่เป็นแล้วเป็นคนดีนะเขาเสียใจ เสียใจเพราะเราเป็นตัวนำโรค

โรคมันมีอยู่แล้วนะ เวลาทางการแพทย์เขาบอกเลย เชื้อมันระบาดไปมากมาย มันพุ่งไปตามอากาศ มันแล้วแต่ว่ามันไม่แสดงตัว แล้วคนที่แข็งแรงนะมันก็เป็นพอเล็กน้อยมันก็หายไป แต่คนที่มันรุนแรง คนที่มันเป็นโดยข้อเท็จจริงนะ พอเป็นแล้วมันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา แล้วเราเสียใจ เสียใจ นี่เงเวลาเสียใจก็เสียใจต่อเมื่อสิ่งที่คิดได้ภายหลังไม่ดีเลย ไม่ดีเลย เราต้องมีสติปัญญาอยู่ตลอดเวลาเพื่อประโยชน์กับเรา

โรคภัยไข้เจ็บมันเกิดขึ้นแล้ว เห็นแล้วย้อนกลับมา เวลาเกิดมาแล้ว เกิดมาทำไม เกิดมาเผชิญสิ่งนั้นนะ มันจะมาตัดรอนชีวิตเราหรือ แต่ถ้าไม่มาตัดรอนชีวิตของเรา เวลามันขาดตกบกพร่องสิ่งใดพยายามตั้งสติไว้ มันต้องมีทางแก้ไขได้ มีทางแก้ไขของเราได้ ถ้ามีทางแก้ไขของเราได้ ถึงเวลาแล้วสิ่งนี้เราบอกเลยว่ามันมีภัยพิบัติ มันทำอะไรไม่ได้ก็ต้องอะลุ่มอล่วยกันทั้งสิ้น มีการคุยกัน มีการเจรจากัน มีความเห็นอกเห็นใจต่อกัน เราเป็นคนเหมือนกัน เราอยู่ในชาติเดียวกัน ในหมู่บ้านเดียวกัน ไม่เห็นน้ำใจต่อกันหรือ

นี่เราพูดกันดี ๆ นะดี อย่าใช้อารมณ์ อย่าใช้สิ่งกระทบที่รุนแรง อันนั้นเป็นเรื่องของโลกนะ แล้วเราก็ต้องรักกลับมาที่เราด้วย เวลาทุกข์มันทุกข์ในใจนี้แหละ ในครอบครัวเดียวกัน ความคิดแตกต่างกัน ในครอบครัวเดียวกัน ความรับผิดชอบแตกต่างกัน ถ้าคนมีความรับผิดชอบมากมันก็แบกภาระไว้มาก หัวใจก็เหมือนกัน หัวใจถ้ามันมีความรับผิดชอบนะ มันรับผิดชอบสิ่งใดมันก็

แบกภาระนั้นไว้ มันเป็นสัจจะไง มันฝังลงที่ใจนั้น ฝังลงที่ใจนั้น มันเป็นภาระหน้าที่ มันเป็นการกระทำอันนั้น

ถ้าพูดถึงถ้าเรากลับมาอยู่ที่ความรับผิดชอบอันนี้ แล้วเราก็ดูแลรักษาของเรา พยายามใช้สติปัญญาเนะ ปัญญาทางโลกเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาทางโลกมันเป็นปัญญาโลกๆ ทั้งนั้นนะ ปัญญาโลกๆ เป็นปัญญาโลกๆ สุตมยปัญญา ปัญญาจากการศึกษา การใคร่ครวญ ในทางวิทยาศาสตร์ ถ้ามันมีปัญญาภายในแล้วนะ รู้สิ่งใดนะ ภายในไม่ให้ออก ภายนอกไม่ให้เข้า สิ่งที่เกิดขึ้นไฟข้างนอก กันไว้อยู่ข้างนอกนั้น แต่เราก็ต้องเผชิญกับไฟข้างนอกด้วย แล้วไฟข้างในของเรา ไฟข้างในถ้ามันลุกโชนขึ้นมา มันมีความรุ่มร้อนขึ้นมา

เรามีสติปัญญา ธรรมโอสถยับยั้งมันไว้ พยายามทำให้ไฟมันเบาบางลง แล้วถ้ามัน.....

9.40 เราก็ทำให้มันหมดสิ้นไปจากใจ ถ้าหมดสิ้นจากใจ เรามีที่พึ่ง ข้างนอกเราก็พึ่งอำนาจรัฐ พึ่งกับสังคม ข้างในเราต้องพึ่งตัวเราเอง แล้วถ้าข้างในเราพึ่งตัวเราเอง พึ่งตัวเราเองได้แล้ว สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบระงับแล้วเราจะเห็นปัญหา เห็นปัญหา เราจะแก้ไขปัญหานั้นได้ ถ้าแก้ไขปัญหานั้นได้ คนอื่นเขาตื่นตูมขึ้นมา เราจะชักชวนไม่ให้ตื่นตูมไปขนาดนั้น

มันเป็นเรื่องถึงคราวเป็นเคราะห์เป็นโศก มันเป็นคราว เป็นคราวไป โรคระบาดมันเป็นครั้งเป็นคราวของมันขึ้นมา มันเป็นภาวะเหมือนฤดูกาล ฤดูกาลมันก็เป็นของมันอย่างนี้ แล้วฤดูกาลเป็นอย่างนี้ ฤดูกาลเวลาหน้าฝนต้องให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล เพราะเราต้องการเพื่อความชุ่มชื้น ต้องการเพื่อการเกษตรกรรม เพื่อต่างๆ เพื่อประโยชน์กับเราเพื่อดำรงชีพไป ดำรงชีพ เวลามันเป็นขึ้นมา เป็นเคราะห์เป็นคราวขึ้นมา เขาแก้ไขกันไปทางโลก สิ่งใดถ้าเราช่วยเหลือเจือจางกันนะ ไม่แข่งหน้าแข่งหลัง เวลาแข่งหน้าแข่งหลังขึ้นมา เกิดภัยพิบัติอะไรขึ้นมา มาตักตวง มาแสวงหาผลประโยชน์ พวกนี้ใช้ไม่ได้เลย

เวลาปกติเขายังช่วยเหลือเจือจางกันนะคนที่เป็นธรรม เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงตา ที่ไหนตกทุกข์ได้ยากท่านจะไปช่วยเหลือเจือจาง เวลาเกิดทุกข์เกิดยาก เกิดภัยพิบัติขึ้นมา แข่งหน้าแข่งหลังขึ้นมาเพื่อมาฉกมาฉวยเอาผลประโยชน์ ผลประโยชน์ ผลประโยชน์ นี่ไงมีการกักตุนต่างๆ สิ่งนี้ซ้ำเติม ความซ้ำเติมจิตใจ นี่ไงว่าเป็นธรรม เป็นธรรมไง

จิตใจที่เป็นธรรม คนที่มีอำนาจวาสนาบารมี เขายังช่วยเหลือเจือจานคนอื่น ใจของเรา เราเป็นคนขาดตกบกพร่อง นี่ก็เป็นโอกาส เป็นโอกาสของเรา โอกาส เวลาให้โอกาสที่ดั่งาม เรา ทำโอกาสที่เป็นธรรม โอกาสอย่างนี้ โอกาสข้างหน้าข้างหน้า โอกาสช่วยผลประโยชน์มันเป็นเรื่องโทษทั้งนั้น แล้วเป็นความประมาทเดินเลื้อ เวลาแพร่กระจายไป แพร่กระจายด้วยความประมาท ไม่เป็นไร ไม่เป็นไร ใจคำว่าไม่เป็นไร ไม่เป็นไรนั่นแหละมันจะมีปัญหา

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา คุณิหมอบ พยาบาลเขาก็อยู่ท่ามกลางโรคเลยนะ ไม่เป็นไร พวกเรามีแต่หนีออกห่างทั้งนั้นนะ แต่เขาต้องเข้าไปเผชิญเลย นักรบ เวลานั้นเข้าไปเผชิญ อย่างนั้น น่าเห็นใจ เพราะเขามีการศึกษานะ เขาเป็นหมอบ เขาเป็นพยาบาล เขารู้ของเขา แล้วเขาเข้าไปเผชิญ นี่ใจหน้าที่ของเขา แล้วมันเข้าไปเผชิญกับโรคกับภัย นั่นนะเขาทำหน้าที่ของเขา ทำไม่เอ็งไม่ทำละ ถ้าเวลาเอ็งว่าเอ็งมีคราวเอ็งจกช่วยผลประโยชน์ เวลาเขาไปเพื่อสงเคราะห์ เอ็งทำไมไม่ทำละ แล้วเอ็งยังไปซ้ำเติมเขาอีก นี่พูดถึงว่าถ้าคนเห็นแก่ตัว คนเห็นแก่ตัว สิ่งใดมันทำลายไปทั้งสิ้น เพราะเกิดจากกิเลส กิเลสมันเกิดมาจากใจใจ นี่พูดถึงปัญหาทางโลกนะ

พึงธรรม พึงธรรม ธรรมะ เวลาสังคัมภ์เย็นเป็นสุข สมณะ ชี พราหมณ์จะมีโอกาส ประพฤติปฏิบัติ สมณะ ชี พราหมณ์ สมณะ ชี พราหมณ์เลี้ยงชีพด้วยปลีแข่งก็อยู่กับสังคัมภ์นี้แหละ ถ้าสังคัมภ์เดือดร้อน สมณะก็เดือดร้อนไปด้วย ถ้าสังคัมภ์เย็นเป็นสุขนะ ในสังคัมภ์ร่มเย็นเป็นสุข สังคัมภ์เย็นเป็นสุขแล้ว ในครอบครัวต่างๆ ก็มีความร่มเย็นเป็นสุข แล้วเป็นสุข สมณะ ชี พราหมณ์ ถ้าการเมืองมันนิ่ง ทุกอย่างมันนิ่ง มันดั่งาม ทุกอย่างดั่งามไปหมดเลย แต่มันจะแสวงหาอย่างนี้ได้ไหม

ดูสิเวลาสมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาภาวะสงคราม เวลามันขาดแคลน ฝ่าฝืน แพรพรรณหาได้ยากมาก แล้วหาได้ยาก ก็แสวงหาอย่างนั้น ก็...12.54 อย่างนั้น เวลาเกิดมา ถ้ามันมองสภาวะแบบนี้ย้อนกลับมาเลย เราเกิดมา ถ้ามันยังมีกำลังแข็งแรง ยังมีศรัทธาความเชื่อมั่นคงอยู่ เราควรชวนชวายุริบกระทำของเรา ให้เห็นภัยมันมาแล้ว ภัยมันมาแล้ว ทีนี้ภัยข้างนอก มันก็เห็นแล้ว มันกระตุ้นเลยว่าเราอย่าประมาท อย่าปลั่งผลอ อย่าเดินเลื้อ

แล้วชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แน่แน่นอนคนเราต้องตายที่สุด ถึงกาลเวลาแล้วมันต้องสิ้นชีวิตนี้ไป แล้วสิ้นชีวิตนี้ไป แล้วเราได้อะไรละ แล้วถ้าในปัจจุบันนี้เรายังไม่ได้สิ่งใด ยังไม่มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา สภาพแบบนี้ สภาพแบบนี้เดือนร้อนกันไปหมดเลย แล้วเราเดือดร้อนใหม่

ถ้าเราเดือดร้อนขึ้นมา แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามาบวชเป็นพระ เป็นเจ้า มาเป็นนักปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมา ไปวัดคราวนี้จะได้สมาธิเลย ไปวัดคราวนี้จะเกิดปัญญาเลย ไม่เกิด เพราะว่าความละเอียดรอบคอบ ความละเอียดรอบคอบของเรา อย่าให้กิเลสมันยุมันแห่อยู่ภายใน เวลาตัดหนาคความทะยานอยากคือความต้องการอยู่แล้ว แล้วยังมีอุดมการณ์อยากได้ ตัดหนาค้นค้นหา เวลาปฏิบัติแล้วมันไม่ได้สิ่งใดเลย

แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทนะ อานนท์ เธอบอกเขานะ อย่าบูชาเราด้วยอามิสเลย บูชาด้วยการประพฤติปฏิบัติเถิด การประพฤติปฏิบัตินั้นคือโอกาส เดินจงกรมอยู่ นั่งสมาธิอยู่ ถ้าจิตมันสงบมา เดินจงกรมอยู่ นั่งสมาธิอยู่ด้วยปัญญาใคร่ครวญ เวลามันภาวนา ภาวนาขึ้นมา โอกาสที่มันจะเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นตรงนั้น

ฉะนั้น เวลาเราภาวนาแล้วไม่ต้องคาดหวังไม่ต้องหมายว่าต้องการได้สิ่งใด ตั้งเป้าแล้ววางไว้แล้วทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ไม่ให้ตัดหนาค้นค้นหา เวลาปฏิบัติเวลามีตัดหนาค้นค้นหา สัญญา คนที่ไม่ปฏิบัติเขาก็คุยตามทฤษฎี ตามทฤษฎีว่าธรรมะเป็นอย่างนั้น ธรรมะเป็นอย่างนั้น แต่ไม่เป็น นี่ทฤษฎีนะ เวลาปฏิบัติไปแล้ว ขนาดว่ามีสัญญา มีความศึกษามา มันยังคาด ยังหมาย ยังทำให้ภาวนาลงไม่ได้เลย แค่นี้แหละมันเหมือนตะกอนน้ำในแก้วถ้ามันนิ่งอยู่ ตะกอนมันก็ลนกันแก้ว ใสนี้เขยาดตลอดเลย จะได้ใสนั้น จะได้ใสนี้ ไม่มีทาง อยู่อย่างนั้น

เวลาที่ปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล ไม่ได้ผลเป็นอย่างนั้นนะ แต่เราตั้งใจ เพราะเราควบคุมความคิดไม่ได้ ไปวัดไปวาคราวนี้เราจะปฏิบัติบูชาพระพุทธ เราจะปฏิบัติบูชาพระธรรม เราจะปฏิบัติบูชาพระสงฆ์ อริยสงฆ์ตั้งแต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไป เรานูชาธรรม นูชาธรรมแล้วทำของเราไป มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นวิทยาศาสตร์เพราะมันเป็นเหตุเป็นผลของมัน แล้วถ้ามันสมควรของมัน เพราะอะไร มันไม่มีกิเลสมากอยล่อ มันไม่มีกิเลสคอยมาเข้ามาแห่

ไม่มีกิเลสคอยปลิ้นคอยปล้อน ใ้อจะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้นแล้ว เเดินจงกรม ๓ รอบจะเป็นสมาธิแล้ว ภาวนาแล้วมันจะได้ อย่างนั้น มันมาหลอกมาล่อ มาปั่นป่วน

แก้วน้ำขยับ ตะกอนไม่มีนอนกันเลย แก้วน้ำขยับตลอด เราหวั่นไหวตลอด เรานิ่งไม่ได้เลย เราพยายามฝึกหัดของเรา ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันนิ่ง ตะกอนมันต้องลงกันแก้วแน่นอน ความสงบมันเกิดขึ้นได้แน่นอน น้ำจะใส เราจะมีสติปัญญาแก้ไขของเราได้ เพื่อประโยชน์กับเรานะ มองโลก แล้วเอามาเตือนเราไง สิ่งที่ว่าความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ แต่คนที่ เป็นโรคเป็นภัยขึ้นมา เวลาคราวเคราะห์คราวโศกขึ้นมา ก็แก้ไขได้เปลี่ยนแปลงของเรา แล้วด้วยสติ ด้วยปัญญา ไม่ตื่น ไม่หวั่นไหวไปกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะชีวิตสำคัญกว่า ความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกอันนี้สำคัญกว่า

เพราะความรู้สึกอันนี้ไง เวลาเป็นแค่เพราะเราเป็น เวลาเรามีอำนาจวาสนาเราไม่เป็น ก็เราเป็นไง เราทั้งนั้นนะ ถ้าเราแล้ว สัจธรรมอันนี้ในหัวใจนี้ ฟังธรรม ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อใจดวงนี้ เราไม่ประมาท ไม่เดินเล่น ตั้งสติปัญญาของเรา รักษาระยะห่าง รักษาตัวของเราให้ได้ แต่ถ้ามันผิดพลาดพลั้งเผลอ เพราะกรรมขึ้นมาก็รักษาเพื่อความเป็นปกติ หลีกเลี่ยงโรคภัยไข้เจ็บโรคภัยไข้เจ็บหนึ่ง โรคของกิเลสอีกหนึ่ง แล้วเรามีสติปัญญาเล็กน้อยแค่ไหน เราพยายามของเราหนึ่ง รักษาหัวใจของเราไว้ รักษาหัวใจ ความมั่นคงในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ตั้งแต่สมัยพุทธกาล กึ่งพุทธกาล ๕,๐๐๐ ปี ต่อไปจะมีพระศรีอาริยมุตไตรยมาตรัสรู้องค์ต่อไป แล้วยังมีสืบต่อ ภัทรกัปก็ ๕ องค์ อนาคตวงศ์อีก นี้พูดถึงอนาคต พระพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้อย่างนั้นเลย แล้วของเราละ เราสาวก สาวกະผู้ที่ได้ยินได้ฟัง ให้เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วมีสติปัญญารักษาหัวใจของตนเพื่อชีวิตนี้ให้ราบรื่น ให้ชีวิตนี้ มันกระทบกระเทือนไปทั้งนั้นนะ

ชาติปี ทุกขา การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง พอเกิดมาแล้ว เกิดมาแล้วเพื่อเผชิญกับอะไร ถ้าเผชิญกับสัจจะความจริง เผชิญกับหัวใจของเรา เผชิญกับกิเลสของเรา เราก็แก้ไขกิเลสของเรา ถ้าเผชิญกับสังคมโลก เราก็อยู่กับโลกของเรา เราแก้ไขของเรา เพื่อไม่ให้มันทุกข์มันยากจนเกินไปนัก เอวัง